

MAKTABGACHA TA’LIM ASOSLARI FANINI O’RGATISHDA SUN’IY INTELLEKTDAN FOYDALANISHNING NAZARIY VA AMALIY AHAMIYATI

Mualliflar: Razzoqova Mahliyo Qosimjonovna ¹, Husanova Izoraxon ²

Affiliatsiya: XNU “Psixologiya va maktabgacha ta’lim” kafedrası katta o’qituvchisi ¹,
XNU Maktabgacha ta’lim yo’nalishi 1-bosqich talabasi ²

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17384803>

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada talabalarga *Maktabgacha ta’lim asoslari* fanini o’qitishda sun’iy intellekt (SI)dan foydalanishning nazariy va amaliy jihatlari yoritilgan. SI texnologiyalarining ta’lim jarayonidagi o’rni, u orqali ta’lim samaradorligini oshirish, talabalarning ilmiy-tadqiqot ko’nikmalarini rivojlantirish va dars jarayonini individuallashtirish imkoniyatlari tahlil qilingan. Shu bilan birga, SI vositalaridan foydalanishda yuzaga keladigan xavf va cheklovlar hamda ularni bartaraf etish yo’llari ko’rib chiqilgan. Tadqiqot natijalariga ko’ra, SI texnologiyalari talabalarga maktabgacha ta’lim fanlarini o’rgatishda samarali pedagogik vosita sifatida muhim ahamiyat kasb etadi.

Kalit so’zlar: sun’iy intellekt, maktabgacha ta’lim asoslari, talaba, pedagogik jarayon, innovatsion texnologiya.

KIRISH

So’nggi yillarda oliy ta’lim tizimida raqamli texnologiyalardan foydalanish kengayib bormoqda. Ayniqsa, sun’iy intellekt tizimlari ta’lim jarayonini yangi bosqichga olib chiqmoqda. Talabalarga *Maktabgacha ta’lim asoslari* fanini o’qitishda SI texnologiyalaridan foydalanish o’qituvchiga ham, talabaga ham qulaylik yaratadi.

SI texnologiyalari ta’lim nazariyasida innovatsion yondashuvni shakllantiradi: individuallashtirilgan topshiriqlar berish, bilimlarni avtomatlashtirilgan tarzda nazorat qilish, vizual va interaktiv materiallardan foydalanish imkonini beradi. Natijada talabalarda mustaqil izlanish, tahliliy fikrlash va ijodiy yondashuv rivojlanadi.

Davlat siyosatida ham oliy ta’limda raqamli vositalardan foydalanishga alohida urg’u berilgan. “2022–2026 yillarda oliy va o’rta maxsus ta’limni rivojlantirish dasturi”da sun’iy intellekt asosida yaratilgan elektron platformalarni ta’limga joriy etish ustuvor vazifalardan biri sifatida belgilangan.

METODLAR

Maqola quyidagi ilmiy-uslubiy yondashuvlarga asoslandi:

- **Nazariy tahlil** – SI va pedagogika integratsiyasi bo’yicha ilmiy adabiyotlar o’rganildi.
- **Taqqoslash** – an’anaviy va SI asosidagi ta’lim jarayonlari o’zaro taqqoslandi.
- **Pedagogik kuzatish** – talabalar bilan dars jarayonida SI vositalaridan foydalanish samaradorligi kuzatildi.
- **Analitik yondashuv** – natijalar umumlashtirilib, amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi. Tadqiqot natijalari quyidagilarni ko’rsatdi:

1. Nazariy jihatlar:

- SI texnologiyalari talabalarning o'quv faoliyatini individuallashtirishga xizmat qiladi.
- Sun'iy intellekt yordamida ishlab chiqilgan ta'limiy dasturlar talabalarni maktabgacha ta'lim nazariyasi va amaliyotiga chuqurroq jalb etadi.

2. Amaliy jihatlar:

- Virtual yordamchilar orqali talabalar "o'qituvchi-bola" vaziyatlarini simulyatsiya qilishi mumkin.
- Avtomatik test tizimlari talabalar bilimni tezkor va obyektiv baholash imkonini beradi.
- SI asosida tayyorlangan interaktiv topshiriqlar dars jarayonida talabalar faolligini oshiradi.

Pedagogik diagnostika jarayonida SI talabalarning nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarini aniqlashda samarali vosita sifatida xizmat qiladi.

MUHOKAMA

Talabalarga *Maktabgacha ta'lim asoslari* fanini o'qitishda SI texnologiyalaridan foydalanish ularning kasbiy tayyorgarligini mustahkamlashga yordam beradi. SI asosidagi mashg'ulotlar orqali talabalar maktabgacha ta'lim muassasalarida uchraydigan real pedagogik vaziyatlarni modellashtirish imkoniga ega bo'ladilar. Bu ularga nazariy bilimlarni amaliyot bilan uyg'unlashtirishda yordam beradi.

Shu bilan birga, SI vositalaridan foydalanishda muayyan muammolar ham mavjud. Jumladan, talabalarda texnologiyaga ortiqcha qaramlik yuzaga kelishi, milliy qadriyatlarga zid materiallardan foydalanish ehtimoli, noto'g'ri algoritmlarning salbiy ta'siri kabi xavflar kuzatiladi. Shu bois SI texnologiyalarini qo'llashda pedagog nazorati, metodik yo'naltirish va tanlab foydalanish zarur.

XULOSA

Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, *Maktabgacha ta'lim asoslari* fanini talabalarga o'qitishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish ta'lim samaradorligini oshiradi, o'quv jarayonini interaktiv va qiziqarli qiladi, talabalarni kasbiy faoliyatga puxta tayyorlashga yordam beradi.

Sun'iy intellekt vositalari orqali ta'limni individuallashtirish, diagnostika jarayonini samarali tashkil etish va o'quvchilarda mustaqil fikrlashni rivojlantirish imkoniyati mavjud. Shu bilan birga, SI vositalarini milliy qadriyatlarga mos, pedagogik talablarga tayangan holda qo'llash zarur. Faqat shunday yondashuvdagina SI talabalarning kasbiy tayyorgarligini oshirishda qudratli vosita bo'lib xizmat qiladi.

Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, *Maktabgacha ta'lim asoslari* fanini talabalarga o'qitishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish ta'lim samaradorligini oshiradi, o'quv jarayonini interaktiv va qiziqarli qiladi, talabalarni kasbiy faoliyatga puxta tayyorlashga yordam beradi.

Sun'iy intellekt vositalari orqali ta'limni individuallashtirish, diagnostika jarayonini samarali tashkil etish va o'quvchilarda mustaqil fikrlashni rivojlantirish imkoniyati mavjud. Shu bilan birga, SI vositalarini milliy qadriyatlarga mos, pedagogik talablarga tayangan holda qo'llash zarur. Faqat shunday yondashuvdagina SI talabalarning kasbiy tayyorgarligini oshirishda qudratli vosita bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Farberman, B. L. (1999). Progressiv pedagogik texnologiyalar. Toshkent: IPVSSSh.
2. Ibragimova, G. N., & Choriyeva, D. A. (2021). Maktabgacha ta'limda innovatsion metodlar. Toshkent: Fan.
3. Razzoqova, M. (2025). Maktabgacha yoshdagi bolalarda gender identifikatsiyasi muammosini o'rganish nazariyasi. Nordic_Press, 7(0007).
4. Klarin, M. V. (1989). Pedagogicheskaya texnologiya v uchebnom prosesse. Moskva: Znaniye.
5. Razzoqova, M. (2024). O'g'il bolalar va qiz bolalar turlicha o'rganadilar. Nordic_Press, 3(0003)
6. NEC. (2023). Artificial intelligence in higher education: Pedagogical perspectives. Boston: NEC Press.
7. UNESCO. (2021). Artificial Intelligence in Education: Challenges and Opportunities. Paris: UNESCO Publishing.
8. Razzoqova, M. (2024). Speech development technologies for preschool children in their environment: preschool. Nordic_Press, 1(0001).

